

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá systematickým výzkumem čelistních aparátů hlavonožců z období pozdní křídy. Bylo studováno 147 kusů nově nalezených nautiloidních rhyncholitů z české křídové pánve a jeden nový amonitový rhyncholit z Řepova. Nová kolekce spodních čelisti amonitů byla zastoupena 32 vzorky aptychů. Nautiloidní rhyncholity z lokalit Turkaňk, Úpohlavy a Drážďany byly přiřazeny k rodu *Nautilorhynchus simplex*. Nálezy z Vinar u Vysokého Mýta *conchorhynchů* jsou řazeny k druhu *Conchorhynchus cretaceus*, který je dáván do souvislosti s druhem *Eutrephoceras sublaevigatum*. Amonitový rhyncholit má nejisté systematické postavení a není zatím asociován s žádným konkrétním taxonem amonita. Nálezy aptychů z lokality Úpohlavy i Pecínov zahrnovaly především druhy heteromorfních amonitů – většinou se jednalo o baculitidy (rody *Baculites*, *Sciponoceras*). Celková diverzita druhů z obou lokalit je 20 amonitových druhů. Některé typy čelistí byly v České křídové pánvi nalezeny zcela poprvé (2 druhy aptychů). Na dobře zachovalém vzorku z lokality Úpohlavy byla metodou Ramanovské analýzy prokázána původní organická hmota, která může obsahovat zbytky původních pigmentů. Ze studovaného materiálu nelze prokázat, zda aptychy plnily i stále diskutovanou funkci operkula. Unikátní nález amonita *Prionocyclus germari* z Úpohlav obsahuje velmi dobře zachovaný aptych v obývací komoře *in situ*. Jde o první nálet tohoto amonita se zachovanou spodní čelistí.

KLÍČOVÁ SLOVA: hlavonožci, česká křídová pánve, cenoman - coniak, čelistní aparáty, taxonomie, stratigrafie